

Dien nú je bezwaarschrift in tegen de PAS!

Op 19 april is het openbaar onderzoek rond de programmatische aanpak stikstof (PAS) van start gegaan. Burgers en organisaties krijgen 60 dagen de tijd om hun licht te laten schijnen op het ontwerp-PAS van de Vlaamse regering. Maar waarom is zo'n openbaar onderzoek nu zo belangrijk? En hoe kan je daar zelf je stem in laten horen?

Hanne Leirs en Caroline Van der Heyden, adviseurs Milieubeleid, Studiedienst Boerenbond
Illustraties: Joris Snaet

Van Krokusakkoord tot definitieve PAS

Hoe moet het definitieve stikstofbeleid, de PAS, eruitzien? Die vraag is al jaren relevant, maar na het stikstofarrest in februari van vorig jaar werd ze plots weer heel actueel. De Vlaamse regering is na dit arrest aan een onderhandelingsmarathon begonnen, met – bijna een jaar later – het Krokusakkoord als resultaat. In de conceptnota die bij dit akkoord hoorde werd toegelicht hoe de regering de definitieve PAS ziet, en welke maatregelen ze naar voren zou willen schuiven. Het Krokusakkoord is een principieel akkoord

tussen de verschillende regeringspartijen, het is geen beslissing, geen wetgeving. Voor deze principes in wetgeving kunnen worden gegoten, moet het ontwerp van dit beleid eerst 'in openbaar onderzoek gaan'. Dat wil zeggen dat belanghebbenden zoals burgers, organisaties, adviesinstanties en besturen de kans krijgen om hun zegje te doen over dat ontwerpbeleid. Alle opmerkingen, adviezen en bezwaren die tijdens het openbaar onderzoek verzameld worden, moeten nadien mee in overweging worden genomen en kunnen leiden tot het bijsturen van de definitieve PAS.

Ongemeen harde impact op onze sector

En dat bijsturen is absoluut nodig. Wat de Vlaamse regering in haar Krokusakkoord voorstelt, heeft immers een ongemeen harde impact op onze sector. 41 rode bedrijven moeten tegen 2025 de deuren sluiten (of 40, wie weet het nog op den duur ...) en door het invoeren van nulbemesting wordt zowat 5000 ha vanaf 2028 onbruikbaar voor landbouw. Daarnaast moet bijna elke veehouder aan de slag met zijn of haar stalemissies. Varkens- en pluimveestallen die nog niet ammoniakemissiearm zijn moeten hun emissies tegen 2030 met 60% verminderen en rundveehouders moeten hun emissies tegen 2025 met 15% reduceren – kalverhouders zelfs met 20% – om geen verlies in NER's te riskeren. In vijf maatwerkgebieden worden verre gaande bijkomende maatregelen opgelegd. In het Turnhouts Vennengebied moet zelfs een bijkomende emissie- ▶

reductie gehaald worden, met desastreuze gevolgen voor de lokale landbouw. Ook de NER-markt wordt drastisch ingekrompen door het raken aan slapende NER's, het lamleggen van het NERMvw-systeem en het verstrenge van de afomingsregels bij het verhandelen van NER's. Kansen voor bedrijfsontwikkeling worden zo goed als onmogelijk. Elk apart heeft elk van deze maatregelen al een enorme impact op onze landbouwbedrijven en -families. Het geheel is ondraaglijk voor de sector. We zullen in het openbaar onderzoek dus duidelijk onze bezwaren moeten inbrengen.

Boerenbond formuleert bezwaren

Zeggen dat de land- en tuinbouwsector grote invloed zal ondervinden van het PAS-beleid, is dus een understatement. Het is dan ook logisch dat Boerenbond – als grootste landbouworganisatie – zijn inbreng zal doen in dit openbaar onderzoek. Heel wat Boerenbond-structuren zullen een bezwaarschrift opmaken. In deze bezwaren van de structuren zal gefocust worden op de specifieke problematieken, noden en eigenheid waarmee die structuren te kampen krijgen. Zo zal bijvoorbeeld sec-

torvakgroep Fruit zich voornamelijk richten op de impact als gevolg van de nulbestedingsmaatregel, terwijl een bedrijfsfamilie specifiek de gevolgen van de leden van die familie naar voren schuift. De regioaad Turnhout zal de problematiek van de landbouwers in en rond het Turnhouts Vennengebied sterk benadrukken, de werkgroep Bio licht er de specifieke obstakels voor biologische landbouwers uit. Elke structuur zal een bezwaarschrift op zijn maat kunnen uitwerken met behulp van de Boerenbond-consulenten. Uiteraard zal ook het Hoofdbestuur van Boerenbond een bezwaarschrift opmaken. Dit bezwaarschrift zal alle elementen bevatten die we vanuit de organisatie willen aanvechten in het openbaar onderzoek, net als een uitgebreide onderbouwing.

Leden aan de slag

Naast organisaties, kunnen ook burgers hun mening over het ontwerp-PAS kwijt. Het is enorm waardevol om dit te doen. De Vlaamse regering lijkt zich niet bewust van welke effecten haar beleid, de cocktail van verschillende maatregelen, heeft op haar landbouwers en haar burgers. Dat bewustzijn moeten we via het openbaar onderzoek proberen creëren. Ook hier kan je op

ondersteuning rekenen van Boerenbond. Op www.boerenbond.be/bezwarenPAS kan je met behulp van onze bezwaartool zelf een gepersonaliseerd bezwaarschrift opmaken, al dan niet met hulp van een consulent. De tool neemt landbouwers mee doorheen alle aspecten van het voorgestelde PAS-beleid en geeft per aspect een aantal voorzetten, die je kan gebruiken voor je bezwaar. Daarnaast spoort de tool ook aan om eigen argumenten en de gevolgen voor jezelf en voor je bedrijf te formuleren. Door je eigen verhaal te brengen, geef je een gezicht aan alle 'droge' bezwaren en toon je wat de impact op mensen kan zijn. Zo zal de regering zich wel bewust moeten worden van de gevolgen van zaken die men in Brussel achter een bureau in elkaar bokst.

Warme steun van sympathisanten

Naast landbouwers zullen ook heel wat andere burgers geconfronteerd worden met consequenties van een PAS-beleid zoals het in de PAS-nota wordt beschreven. Een PAS die de landbouwsector zo hard raakt, heeft immers onvermijdbaar ook gevolgen voor al wie verbonden is met de agrovoedingsketen. Je kan hierbij denken aan al wie tewerkgesteld is in de agrovoedingssector. En dat geldt uiteraard ook voor elke consument die graag lokale producten koopt, belang hecht aan lokale voedselproductie en fan is van de Vlaamse landbouw. Zo kregen we de laatste maanden bijvoorbeeld heel wat warme steunreacties van Landelijke Gildenleden voor onze Boerenbondleden. Om ook iedereen die #Boerentrots is de kans te geven om een bezwaarschrift in te dienen, zal Boerenbond ook een aparte bezwaartool voor 'sympathisanten' voorzien. Deze tool zal vanaf volgende week beschikbaar zijn op www.landelijkegilden.be/bezwarenPAS. Deel dit gerust in je omgeving. Naast burgers kunnen we uiteraard ook rekenen op de warme

steun van onze ketenpartners. Ook zij kunnen gebruik maken van onze tools.

We rekenen ook op gemeentebesturen

Ook aan gemeenten wordt gevraagd om advies te geven over het ontwerp van de PAS in het kader van het openbaar onderzoek. Verschillende gemeenten gaven al aan dat we in deze op hun steun zullen kunnen rekenen. Vanuit de bedrijfsgilden zullen we ook andere gemeenten bewust maken van welke impact dit beleid zal hebben op hun landbouwers en op hun burgers.

We zullen hen handvaten aanreiken waarmee ze in hun advies mee aan de slag kunnen.

Samen sterk

De verschillende Boerenbondbezwaren, maar vooral alle bezwaren van leden, sympathisanten, ketenpartners en besturen, moeten samen een oordovend signaal geven aan onze politieke leiders. Een signaal dat niet meer genegeerd kan worden. ■

 www.boerenbond.be/dossiers/alles-over-stikstof

Bijna niemand wordt gespaard

Dit beleid zal gevolgen hebben voor heel wat landbouwbedrijven. Plantaardig of dierlijk, groot of klein, bio of gangbaar, producerend voor niche of voor dagdagelijks voedsel ... Bijna niemand wordt gespaard door wat er nu voorligt:

- Door het invoeren van nulbemesting worden 5000 ha vanaf 2028 onbruikbaar voor landbouw;
- Rode bedrijven moeten tegen 2025 de deuren sluiten;
- Varkens- en pluimveestallen die nog niet ammoniakemissiearm zijn moeten hun emissies tegen 2030 met 60% verminderen;
- Rundveehouders moeten hun emissies met 15% reduceren tegen 2025 om geen verlies in NER's te riskeren, kalverhouders zelfs met 20%;
- In vijf maatwerkgebieden worden verregaande bijkomende maatregelen opgelegd. In het Turnhouts Vennengebied moet zelfs een bijkomende emissiereductie gehaald worden, met desastreuze gevolgen voor de lokale landbouw;
- De NER-markt wordt drastisch ingekrompen door het raken aan slapende NER's, lamleggen van het NERMVW-systeem en verstrengen van de afromingsregels bij verhandelen;
- Kansen voor bedrijfsontwikkeling worden zo goed als onmogelijk ...

Bezwaar indienen: hoe doe je dat?

Het openbaar onderzoek van de Vlaamse PAS loopt tot en met 17 juni. Maak je bezwaar kenbaar via de bezwarentool op www.boerenbond.be/bezwarenPAS en dien het in bij jouw gemeente. Meestal kan dit via mail of brief. Op de website van je gemeente vind je alle details. Vermeld steeds je naam en adres. Alle info over het openbaar onderzoek vind je op www.omgeving.vlaanderen.be/openbaar-onderzoek-pas.

Sonja De Becker

voorzitter Boerenbond
voorzitter@boerenbond.be

Stop de waanzin!

Onze organisatie zal alles, maar dan ook echt alles, uit de kast halen om deze waanzin te stoppen. Maar een bezwaarschrift van de 'grote Boerenbond' alleen zal de ogen van de politiek waarschijnlijk niet openen, hoe onderbouwd en gegrond ook. We moeten onze Vlaamse ministers een signaal geven dat ze onmogelijk kunnen negeren. We moeten hen vertellen welke impact elk van deze maatregelen heeft op landbouwbedrijven, op jonge landbouwers, op mensen, op families, op jou. Enkel door talloze bezwaren in te dienen, talloze verhalen te brengen en talloze keren onze stem te laten horen zullen we onze regering dwingen om naar ons te luisteren en om hun plannen bij te sturen. In de laatste *Boer&Tuinder* die ik als voorzitter van deze prachtige organisatie mag uitsturen, wil ik je daarom vragen: wees één van die signalen. Dien een bezwaar in, en zorg zo zelf mee voor je eigen toekomst. En die van de hele sector.

***Maak zelf een
gepersonaliseerd
bezwaarschrift op
[www.boerenbond.be/
bezwarenPAS](http://www.boerenbond.be/bezwarenPAS).***